

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад
„Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка”

*ОБРАЗНЕ СЛОВО
ЛУГАНЩИНИ*

*Тези XII Всеукраїнської
науково-практичної конференції
імені Віктора Ужченко*

Луганськ
ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”
2013

УДК [811.161.2 + 37.016: 811.161.2] (063)
ББК 81.2Укр. я 43 + 74.268.11 + 81.2Укр – 9
О-23

Рецензенти:

- Пустовіт В.Ю.** – доктор філологічних наук, професор кафедри української мови і літератури Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.
- Безгодова Н.С.** – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української філології та загального мовознавства ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”.

О 23 Образне слово Луганщини: Тези XII Всеукр. наук.-практ. конф. імені Віктора Ужченка (м. Луганськ, 10 – 12 квітня 2013 р.) / ДЗ „Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка” / За заг. ред. проф. О.М. Горшкіної. – Вип. 12. – Луганськ : ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2013. – 337 с.

До збірника ввійшли тези XII Всеукраїнської науково-практичної конференції імені Віктора Ужченка „Образне слово Луганщини”. Аналіз мовних засобів здійснюється в семантичному й культурологічному аспектах та з погляду їх вивчення в освітніх закладах I – IV ступенів акредитації.

Для науковців, учителів, студентів, учнів шкіл усіх типів, абітурієнтів, широкого кола читачів.

Матеріали конференції друкуються в авторській редакції.

УДК [811.161.2 + 37.016: 811.161.2] (063)
ББК 81.2Укр. я 43 + 74.268.11 + 81.2Укр – 9

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Луганського національного університету
імені Тараса Шевченка
(протокол № 9 від 29. 03. 2013 р.)*

© Колектив авторів, 2013
© ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2013

ЗМІСТ

1	ЗАМІСТЬ ВСТУПУ Платонова Олена МОВА	13
2	Акімова Олександра ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОПОВІДАННЯ ГРИГОРА ТЮТЮННИКА „ЗАВ’ЯЗЬ”	14
3	Антіпов Олег СПРАВЖНІЙ ПАТРІОТ – ВОЛОДИМИР САМІЙЛЕНКО	16
4	Архіпова Олена КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПОРТРЕТ ЧОЛОВІКА В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПРОЗІ	18
5	Балуєва Юлія ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ МОРФОЛОГІЇ В СТАРШІЙ ШКОЛІ	20
6	Беденко Олег КОНЦЕПТ <i>ЗМІЯ</i> В УКРАЇНСЬКОМУ ЕТНОПРОСТОРІ	22
7	Бекстова Наталія ЗВІДКИ ПІШЛИ НАЗВИ...	24
8	Белан Аліна РОБОТА З ТЕКСТОМ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ РИТОРИЧНИХ УМІНЬ УЧНІВ	25
9	Білоус Алєся ОБРАЗНІ ЗАСОБИ У ТВОРАХ ОЛЕКСАНДРА ОЛЕСЯ	27
10	Блінова Дар’я АНТРОПОНІМІЧНА ПАЛІТРА СЕЛА МУРАТОВЕ	28
11	Боклах Дмитро МІЖПРЕДМЕТНИЙ ЗВ’ЯЗОК УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ	30
12	Бондаренко Юлія ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ТЕКСТОЦЕНТРИЧНОГО ПРИНЦИПУ ДО ФОРМУВАННЯ РИТОРИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ	32
13	Бондарєва Дар’я ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В МОВЛЕННІ СУЧАСНОГО СЕЛА	34
14	Борщова Яна ВІДОНІМНІ ПРИЗВИЩА КРЕМІНЩИНИ	35
15	Бурбан Катерина „МОВА ХАКЕРІВ” У ЖУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ	37
16	Вандоляк Дарина ЗАСВОЄННЯ МОВЛЕННСВОГО ЕТИКЕТУ УЧНЯМИ 7 КЛАСУ	39

77.	Макарова Марина „ГУМАНАМИ ЛЮБОВ МОЯ БЛУКА” (МЕТАФОРА ЯК ЗАСІБ ВЕРБАЛІЗЦІЇ КОНЦЕПТУ <i>КОХАННЯ</i> У ТВОРЧОСТІ ГАННИ ГАЙВОРОНСЬКОЇ)	173
78	Манько Альона ПЕРЛИНИ ТВОРЧОСТІ ЛІДІЇ СОКОЛКО	175
79	Мацак Катерина КОЛЬОРОНАЗВИ В ТВОРЧОСТІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ	176
80	Меланіа Олена РОЛЬ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У ПІДНЕСЕННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	178
81	Мельник Лариса РОЛЬ ЛІНГВІСТИЧНИХ ВПРАВ У РОБОТІ НАД ЗАСВОСННЯМ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ ДОШКІЛЬНИКАМИ	180
82	Мишанська Ольга ЖІНКА – ЦЕ ДУША	183
83	Мітсва Ірина ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ВІДПОВІДІ НА ЗАПИТАННЯ „КУДИ ЙДЕШ?” З ОНІМАЛЬНИМ КОМПОНЕНТОМ	185
84	Могилевець Тетяна „ВАРЕННЯ ІЗ ПОВІТРЯ” МИКОЛИ ВІНГРАНОВСЬКОГО	186
85	Моранькова Оксана КОНТАМИНАЦІЯ КАК ПРИЕМ ЯЗЫКОВОЙ ИГРЫ В ГАЗЕТНОМ ТЕКСТЕ	188
86	Москаленко Оксана СИМВОЛІКА ГОЛУБА В СЛЮВ'ЯНСЬКИХ КУЛЬТУРАХ	190
87	Мурзіна Анастасія МИСТЕЦТВО ПІДГОТОВКИ ТА ВИГОЛОШЕННЯ ПРОМОВИ	192
88	Нагібіна Людмила ФОЛЬКЛОРНІ ПЕРЛИНИ МОСІ БАТЬКІВЩИНИ	193
89	Никольская Катерина ФОРМИРОВАНИЕ ГРАММАТИЧЕСКИХ УМЕНИЙ У ПЕРВОКЛАССНИКОВ	195
90	Нікітіна Алла ПОНЯТТЯ ПРО КРЕОЛІЗОВАНИЙ ТЕКСТ ЯК ЗАСІБ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	197
91	Обеднікова Олена У СВІТІ „ПТАШИНОЇ” ФРАЗЕОЛОГІЇ	201
92	Овчарова Марія ЛІНГВІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ОПОВІДАННЯ ЛЮБИ АННУСОВОЇ „ВОВЧА ТРОПА”	203

93	Онуфрійчук Вікторія СТОРІНКАМИ „РІВНОДЕННЯ” ІВАНА НИЗОВОГО	205
94	Останькович Анна МОВНА ОСОБИСТІСТЬ ЛЮКО ДАШВАР	207
95	Осьміна Олена, Кравченко Маргарита МОВНІ ЗАСОБИ ОБРАЗНОСТІ В ПОЕТИЧНОМУ ДОРОБКУ ВАСИЛЯ СТАРУНА	209
96	Павлова Віра МОВА СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ: ПРАВО НА ПОМИЛКУ ЧИ НЕУВАЖНІСТЬ?	211
97	Павлович Марія АНАЛІЗ ПОЕЗІЇ В. ГОЛОБОРОДЬКА „ЗЕЛЕНА КОЛИСКА”	215
98	Першина Ольга З ДОСВІДУ ВДОСКОНАЛЕННЯ МОВЛЕННСВОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНОГО ВУЗУ	217
99	Петраченко Марина ГЕНДЕРНІ ЗАПОЗИЧЕННЯ В СУЧАСНИХ ЗМІ	219
100	Підбуртна Юлія ФРАЗЕОЛОГІЗМИ ЯК ЗАСІБ ОБРАЗНОГО МОВЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	221
101	Піничук Тетяна ХУДОЖНЯ ПРОЗА МИКОЛИ КОЛЕСНИКА: ПРОБЛЕМАТИКА, ЖАНРОВО-СТИЛЬОВІ ОСОБЛИВОСТІ	223
102	Пішик Олена ВИВЧЕННЯ ПОЕТИЧНОГО СИНТАКСИСУ Б.Д.ГРИНЧЕНКА НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	225
103	Планида Людмила МОВНІ ЗАСОБИ ГУМОРУ У ТВОРАХ ОСТАПА ВИШНІ	227
104	Приходько Наталя ДІАЛЕКТНІ ФРАЗЕОЛОГІЗМИ З КОМПОНЕНТОМ <i>ГОЛОВА</i>	229
105	Рабоча Юлія КРАСНЕ СЛОВО – ЗОЛОТИЙ КЛЮЧ (МОВА ЛУГАНСЬКОГО ТЕЛЕБАЧЕННЯ)	231
106	Рева Вероніка, Кравченко Маргарита ОБРАЗОТВОРЧІ ЗАСОБИ В ПОЕЗІЇ ІВАНА САВИЧА „РІДНІ ВОГНІ”	233
107	Рибцева Оксана ТЕМА ГОЛОДУ В ХУДОЖНІЙ СТРУКТУРІ ТВОРІВ АНТОНІНИ ЛИСТОПАД	235

КОНТАМИНАЦИЯ КАК ПРИЕМ ЯЗЫКОВОЙ ИГРЫ В ГАЗЕТНОМ ТЕКСТЕ

Оксана Моранькова (ДЗ «ЛНУ имени Тараса Шевченко, ассистент)

Привлекательность и эмоциональность газетного текста во многом зависит от того, как автор отбирает и использует в нем языковой материал. Чтобы выполнять не только информационную, но и воздействующую функцию, газетный текст должен быть интересным, вот почему авторы таких текстов часто превращают их в поле для языковой игры.

Под языковой игрой обычно понимают «определенный тип речевого поведения говорящих, основанный на преднамеренном (сознательном, продуманном) нарушении системных отношений языка, т.е. на деструкции речевой нормы с целью создания неканонических языковых форм и структур, приобретающих в результате этой деструкции экспрессивное значение и способность вызывать у слушателя/читателя эстетический и в целом стилистический эффект» ([http://stilistics.academic.ru/271/Языковая игра](http://stilistics.academic.ru/271/Языковая_игра). Заголовок с экрана).

Один из самостоятельных типов (приемов) языковой игры в газетном тексте – контаминация, в результате которой возникают инновационные языковые единицы с обновленной структурой и усложненной семантикой.

Контаминация (скрещение) – «англ. contamination – взаимодействие языковых единиц, соприкасающихся либо в ассоциативном, либо в синтагматическом ряду, приводящее к их семантическому или формальному изменению или к образованию новой (третьей) языковой единицы» (Ахманова О.С. Словарь лингвистических терминов. – М.: «Советская энциклопедия», 1966. – 606с.-С.206).

Способы контаминации в газетном тексте очень разнообразны. Например, частотна синтаксическая контаминация, когда элементы (слова) синтаксической конструкции ассоциативно накладываются друг на друга своей семантикой, в результате чего возникает «приращение» смысла, например: (заголовок) *Кадастр как кадавр* [2000, 25.01.13]; (подзаголовок) *Как долго открытая карта кадастра будет лишь кадавром, «живым трупом»?..*; (статья) Речь идет о созданной в Украине кадастровой карте всех земельных участков, которая является

несовершенной и недоступной большинству украинцев. [Автор «сталкивает» в одном тексте два слова: «кадастр» (*‘систематизированное собрание сведений о чем-л., являющееся основой для решения определенных народнохозяйственных задач; напр. к. земельный’*) и «кадавр» (устар., ирон. *‘труп, мертвец’*). Употребление в одном тексте ассоциативно уравнивает значения, делает их контекстуальными синонимами. А для успешного понимания редких слов автор постепенно открывает их семантику, двигаясь от заголовка через подзаголовок к собственно тексту статьи, в которой выражается надежда на то, что земельный кадастр в Украине когда-нибудь будет действенным и доступным. Именно это и является подтекстом статьи, кстати, при таком изложении материала проявляется первоначальное, мифологическое значение слова «кадавр» - *‘оживший мертвец, живой труп’*.

Нередки на страницах газет и контаминированные образования с графическим выделением: *ГЕЙствующие лица и исполнители* [2000, 22.02.13] (о 63-м Берлинском МКФ; о конъюнктурной мотивации присуждения наград); *К чему еще привели действия пРезидента Ющенко, прямые родственные отношения которого завязаны на гражданство США?* [2000, 18.11.11]; *Европриз в соревновании континентов* [2000, 18.11.11] (о введении европриза – альтернативы «Оскару»).

Особенно широко в газетах распространена контаминация, в результате которой появляются новые, окказиональные единицы, например: *уродовластие, расофобия, лохторат, еврохамство, майдауны, кризец, катастрошка, прихватизация, дурократия, апофигей, ефремизм* (от Ефремов) и многие другие. Такие образования требуют отдельного обстоятельного исследования.

Контаминация любого вида – яркое проявление языковой игры в газетном тексте. Она позволяет журналистам описывать явления окружающей действительности нестандартно, эмоционально, экспрессивно. Кроме того, она – мощное средство воздействия на сознание читателей.